

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2025-789

8.7.2025

If Skadeforsikring NUF

Bilansvar

Påkjørsel – ryggplager – årsakssammenheng – grov uaktsomhet – oppreisningserstatning – juridisk bistand – bal. § 4 – skl. §§ 3-1 og 3-5.

Skadelidte ble påkjørt av en trillende bil 10.3.20, da føreren av bilen hadde glemt å sette på håndbrekket før hun forlot bilen. I notat fra undersøkelse hos legevakten 11.3.20 fremgår det at skadelidte ikke hadde smerter umiddelbart etter hendelsen, men våknet med «noe stivhet og smerte» bl.a. i korsryggen dagen etter og at plagene ble vurdert som muskulære. Skadelidte oppsøkte legen igjen 16.3.20 pga. smerter i bl.a. rygg. Ryggplager er ikke nevnt igjen før ett år senere, da skadelidtes ektefelle kontaktet foretaket og opplyste om ryggplager som mulig senskade av påkjørselen i 2020. Foretaket avslo krav om erstatning, med henvisning til manglende årsakssammenheng. Senere utbetalte foretaket kr 10 000 i oppreisningserstatning og kr 30 000 til dekning for advokatutgifter. Saken reiste spørsmål om skadelidte hadde sannsynliggjort at det var årsakssammenheng mellom hendelsen og senere ryggplager. Videre om hun hadde rett til en oppreisningserstatning som oversteg kr 10 000, og erstatning for utgifter til juridisk bistand utover kr 30 000. Nemnda sluttet seg til sekretariatets vurdering om at skadelidte ikke hadde sannsynliggjort årsakssammenheng mellom hendelsen og senere ryggplager. Når det gjaldt spørsmålet om oppreisning, bemerket nemnda at den vanligvis ikke utmåler erstatningsbeløp, men kan uttale seg om rammene for utmålingen. Nemnda bemerket videre at utviklingen i praksis har ført til en viss generell økning i oppreisningsnivåene. I lys av denne utviklingen og hensynet til inflasjonsjustering, fant nemnda at den utbetalte oppreisningen på kr 10 000 var for lav. Etter en konkret vurdering kom nemnda til at oppreisningserstatningen skjønnsmessig kunne settes til kr 20 000. Nemnda tok derimot ikke stilling til om skadelidte hadde krav på ytterligere erstatning for utgifter til juridisk bistand, da dette var et spørsmål om utmåling. Nemnda ga skadelidte delvis medhold.

Saksfremstilling

Skadelidte ble påkjørt av en trillende bil i nærheten av en togstasjon 10.3.20. Føreren av bilen hadde glemt å sette på håndbrekket. I politianmeldelsen av samme dag fremgår:

Mistenkte parkerte enhet A på en åpen plass (torget) ved Mistenkte parkerte bilen på tvers i en slak oppoverbakke. Hun glemte å ta på 'brekket' da hun forlot bilen. Da mistenkte etter kort tid kom tilbake, hadde enhet A kjørt mot utebord/stoler til [kafé] og snudd 180 grader. Enhet A traff fornærmede uten fører. Ingen synlige skader på fornærmede.

Det var ikke meldt om noen personskader, og AMK sendte ikke ambulanse. Det fremkommer av politidokumentene at «[f]ornærmede fremstod som uskadd, og sa at hun var i god form. Hun virket preget over situasjonen». Videre siteres:

Fornærmede ble truffet, men vet ikke hvor hun ble truffet. Fornærmede tror at beinet ble liggende under bilen, men er usikker. Fornærmede ønsket ikke tilsyn av helse, da hun ikke hadde smerter. Fornærmede sa at hun tar kontakt med legevakt dersom dette endrer seg. [...]

Vitne ... [...] så deretter at bilen traff en dame i ryggen [...]

Skadevolder ble ikke fratatt førerkortet, men måtte betale et forelegg på kr 10 000, for brudd på vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 3 d.

Skaden ble meldt inn til foretaket på telefon 11.3.20. Den 12.3.20 ble det fremsatt krav om dekning av ødelagte gjenstander.

I notat fra legevakten 11.3.20 står det:

Pas. gikk på fortauet og ble truffet av bil mot v. o. arm da denne skle nedover i bakke fordi håndbrekket ikke var satt på. Ingen umiddelbare smerter, men noe stivhet og smerte når hun våknet til morgenen i dag - til v. o. arm/skulderreg. og ned v. side av ryggen.

[...]

V. skulder/arm: Full ROM. Ingen klinikk på skjelettskader til v. arm, thorax, rygg el. scapula/clavicula

[...]

Plagene ble vurdert som myalgisk betinget, hun fikk resept på Pinex forte og sykemeldt til 13.3.20.

I e-post 12.3.20 skrev foretaket bl.a.: «Vi viser til hyggelig telefonsamtale der du fortalte om hendelsen da du ble overkjørt av bil. Det var godt å høre at det går bra med deg. [...] Som avtalt arkiverer vi saken hos oss, og skulle det mot formodning bli en endring av saken bedes dere kontakte oss snarest».

I neste journalnotat, datert 16.3.20 fremgår:

Kommer da hun har veldig vondt i ve arm og noe i ryggen. Dette etter en ulykke beskrevet i forrige journal notat. Det er smerter som gjør at hun ikke kan jobbe. Ingen nevrologsi utfall i armen og det er normal kraft og tonus, Er palp øm i hee armen og i ve sida av ryge. Hyperton her. Setter henne på en NSAID.

Hun ble sykemeldt til 22.3.20, og friskmeldt fra 23.3.20.

Det er deretter ingen relevante journalnotater, eller andre opplysninger om ryggplager før skadelidtes ektefelle sendte en e-post til foretaket 4.4.21:

[...] Kommer tilbake på en mulig senskade min kone fikk som følge av en påkjørsel av bil ... i Mars 2020. Vi befinner oss i [utlandet] og er forsinket tilbake til Norge som følge av Covid 19. [skadelidte] (min kone) har i de siste 3-4 ukene fått smerter i ryggen i det område hvor bil/asfalt traff. [...] Kan [skadelidte] gå til en undersøkelse/røntgen her og få det dekket under forsikringen til skade forvolderen?

Foretaket spurte 6.4.21 bl.a. om hun hadde plager før de kom tilbake 3-4 uker tidligere, mv. Det opplyste også at det dekket «egenandeler inntil frikort i Norge. Vi dekker ikke utgifter til behandling i [utlandet]. Før vi si ja til dekning av noe utgifter, må det foreligge medisinsk dokumentasjon på at plagene din kone har skyldes trafikkuhellet fra mars 2020».

Ektefellen svarte 7.4.21 ikke på spørsmålene, men opplyste at skadelidte nå ville reise hjem til Norge og følge saken videre gjennom fastlegen.

I journal 7.6.21 er det bl.a. nevnt at hun ønsker «en lege erklæring/ attest til lf etter en skade i arm den 10.4.20. Hun mener at hennes rygg plager er en følge av denne ulykken. Ber henne ta saken opp med lf og sette igang korrekt prosedyre».

I egenerklæring til foretaket [signert med 7.6.20, men i realiteten utfylt 7.6.21] skrev skadelidte:

I had no pain at all at that moment when I was pulled out. But the next day it was so difficult even to get out of bed had pain a lot of pain in my back. This pain is on and off and can't lift, carry, sit or sleep for long hours

Hun opplyste også om konstant behov for smertestillende, og at røntgen i utlandet ikke viste skade på ryggen ettersom det var muskulært.

En lege skrev i e-post 10.11.21 til skadelidtes ektefelle (som svar på ektefellens henvendelse 10.11.21) bl.a.:

Du skriver at jeg har undersøkt [skadelidte] og fastslått at smertene hun hadde skyldes påkjørselen. Dette er ikke korrekt! Det eneste jeg har utalt meg om er at jeg har akseptert at hun hadde smerter etter en angivelig påkjørsel. Jeg har videre utalt meg om at det ikke var hverken motoriske eller sensoriske utfall i armen. Altså ingen påviselig skade. [...]

Det er også fremlagt en erklæring fra en lege i utlandet 3.10.23 hvor det bl.a. fremgår at skadelidte «is under my care for lower backache. The pain is episodic but worsening with time». Hun hadde opplyst legen om påkjørselen 10.3.20 og legen skrev at nye bilder viste «marked degeneration with spondyloarthropathy». Legen anbefalte at hun skulle slippe manuelt/fysisk arbeid.

I journalnotat 12.10.23 står det:

[...] 3. Pas. forteller om intermitterende smerter til korsrygg siden trafikkulykke ... 100320. Det skal ikke ha blitt tatt bilder av ryggen dengang, men pas. har nylig vært på besøk i hjemlandet [...] og fikk der tatt røntgenbilder av korsryggen nå den 031023 og legen skriver "Imaging showed marked degeneration with spondyloarthropathy" [...].

Foretaket avslo krav om utbetaling, under henvisning til manglende årsakssammenheng, jf. bl.a. e-post 9.1.24.

I erklæring fra lege i utlandet datert 12.1.24 fremgår at legen «started managing her for lower backache in December 2020». Tilstanden ble vurdert tilknyttet degenerative forandringer i flere ledd, samt «Spondyloarthropathy which are attributed to the previous injury». Legen behandlet henne konservativt med analgetika og fysioterapi til august 2023.

I e-post av samme dato, opplyste skadelidtes advokat at det ikke forelå løpende journal i utlandet.

Senere kontakt har ikke løst tvisten, men foretaket vurderte at det var grunnlag for oppreisningserstatning på kr 10 000 i e-post 13.6.24, og dekning for advokatutgifter med kr 30.000 den 2.9.24.

Skadelidte opplyste 17.9.24 at «[r]yggskaden har bl.a medført at hun ikke lenger kan ha arbeidsinntekt, slik hun delvis hadde tidligere, på tross av annen sykdom [...]».

Skadelidte har i det vesentlige anført at det er årsakssammenheng mellom påkjørselen og hennes varige ryggplager. Hun har hatt sammenhengende ryggplager fra ulykken til nå.

Hun har også anført at oppreisningen er satt altfor lavt, sett hen til inflasjon, vedlagt tingrettsdom og signaler om økt nivå på oppreisning i HR-2024-431-A.

I tillegg kreves dekket advokatsalær, totalt kr 50 000 utover hva foretaket tidligere har dekket.

Forsikringsforetaket har i det vesentlige anført at det ikke er sannsynliggjort årsakssammenheng til dagens ryggplager. Skadelidte har bevisbyrden for at vilkårene for erstatningsplikt er oppfylt, jf. f.eks. Rt-1999-1473. Dette omfatter dermed også spørsmålet om årsakssammenheng og økonomisk tap. Ettersom «de 4 vilkår» er kumulative, må klager sannsynliggjøre at alle 4 vilkår er oppfylt. Begivenhetsnære bevis må normalt tillegges stor vekt, jf. Rt-1998-1565 og Rt-2010-1547, der det dessuten er fremhevet at det stilles «strengt krav til dokumentasjon» der sammenhengen mellom plagene og ulykken er uklar. Uspesifikke muskelsmerter i rygg og nakke er meget vanlige plager i befolkningen. Dette er med på å øke usikkerheten betydelig, se det rettslige «vilkår 4», jf. Rt-1998-1565. Bevisverdien av det den skadelidte og vitner forklarer må vurderes konkret, men vil ofte måtte tillegges mindre vekt hvis forklaringene avviker fra det som følger av mer tidsnære bevis, jf. Rt-2010-1547 på s. 1570.

Skadelidte har ikke sannsynliggjort brosymptomer. Hun rapporterte om ryggplager 11.3.20 og 16.3.20. Hun ble friskmeldt fra 23.3.20. Deretter er ikke ryggplager nevnt i journalen før 7.6.21. Selv om man, mot formodning, skulle vektlegge det ikke-tidsnære notatet 12.1.24, så hadde det gått 9 måneder fra friskmelding 23.3.20 til legen angivelig behandlet henne for korsryggssmerter i desember 2020. Foretaket har også vist til at ektefellen 4.4.21 opplyste «[...] at hans kone de siste 3-4 ukene har fått smerter i ryggen».

Skadelidte har heller ikke rett til ytterligere oppreisning. Uaktsomheten befinner seg i det nedre sjiktet for «grov uaktsomhet» og kun akutte plager er sannsynliggjort som følge av ulykken. Foretaket finner ikke autoritative avgjørelser som er sammenlignbare med denne saken. Men det er lagt noe vekt på avgjørelsen i FinKN-2016-82. Skadeomfanget fremstår som noe mer alvorlig enn her, og nemnda fant at kr 10 000 var riktig beløp. Det kunne derfor vært grunnlag for å sette oppreisningserstatningen i denne saken til mellom kr 5 000-10 000. Den fremlagte tingrettsdommen bør ikke tillegges vekt, ettersom skadene er vesentlig forskjellige.

Skadelidte har heller ikke rett til dekning av ytterligere utgifter til juridisk bistand, jf. kriteriet om at kun rimelige og nødvendig utgifter dekkes iht. skadeserstatningsloven § 3-1.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om skadelidte har sannsynliggjort årsakssammenheng mellom hendelsen 10.3.20 og dagens ryggplager. Videre er spørsmålet om hun har rett til en oppreisningserstatning som overstiger kr 10 000, og erstatning til utgifter til juridisk bistand over kr 30 000.

Sekretariatet fant at skadelidte ikke hadde sannsynliggjort årsakssammenheng mellom hendelsen og senere ryggplager.

Nemnda har gjennomgått all den fremlagte dokumentasjonen i saken, og slutter seg til sekretariatets begrunnelse og konklusjon når det gjelder spørsmålet om årsakssammenheng.

Det neste spørsmålet er om skadelidte har rett til en oppreisningserstatning som overstiger kr 10 000.

Etter bilansvarsloven § 4 annet punktum er "trygdelaget" ansvarlig for oppreisning for ikke-økonomisk skade når skadevolder har utvist forsett eller grov uaktsomhet, jf. skadeserstatningsloven § 3-5.

Nemnda legger til grunn at partene er enige om at skadevolder har opptrådt grovt uaktsomt.

Skadelidte har anført at oppreisningen må settes betydelig høyere enn kr 10 000. Det er blant annet vist til en dom fra Bergen tingrett (TBERG-2014-120498), der de skadelidte ble tilkjent kr 100 000 og 125 000. Etter nemndas syn har dommen liten overføringsverdi på aktuelle sak, fordi skadene, blant annet låramputasjon, er langt mer alvorlige enn i aktuelle sak.

Høyesterett har flere ganger behandlet spørsmål om oppreisning, men i disse sakene er skadene vesentlig større enn hva som er sannsynliggjort i aktuelle sak. I Rt-2008-1360 er utgangspunktene oppsummert som følger:

19) Ved utmålingen av oppreisningen ved personskader må det etter mitt syn legges særlig vekt på omfanget og karakteren av de lidelser skadelidte er påført og på graden av skadevolderens skyld. I tillegg må det legges en viss vekt på skadevolderens økonomiske evne.

20) ... Som opplyst i lagmannsrettens dom, ble skadelidte påført brudd samt ledd- og korsbåndskader i venstre kne. Dette gjorde det nødvendig med to operasjoner og langvarig fysioterapi og førte til 10 måneders sykmelding. Hun har ikke full bevegelse i dette kneet og har fortsatt psykiske problemer, særlig knyttet til bilkjøring. Domfelte har ingen forsørgelsesbyrde og oppga under ankeforhandlingen i lagmannsretten at han hadde en årlig inntekt på kr 430 000 og en mindre skattbar formue.

(21) Ved grovt uaktsomme skadetilføyelser av denne karakter foreligger det liten praksis til veiledning ved utmålingen. Jeg er kommet til at oppreisningsbeløpet i dette tilfellet bør settes til kr 30 000.

Også i HR-2024-431-A var det tale om en større skade enn i foreliggende sak. Følgende generelle betraktninger fremgår av dommen:

(45) Det følger av fast rettspraksis at oppreisningen skal gjenspeile handlingens objektive grovhet, den skylden skadevolderen har utvist, og skadens omfang og virkninger for skadelidte, jf. for eksempel Rt-2011-769 avsnitt 28 og HR-2021-1332-A avsnitt 17. Tyngdepunktet i begrunnelsen for å tilkjenne oppreisning er gradvis blitt flyttet over fra gjengjeldelse og prevensjon til skadelidtes behov for kompensasjon, jf. Rt-2006-61 avsnitt 17 og HR-2020-1345-A avsnitt 28 med videre henvisninger. Dette har ført til en viss generell økning i oppreisningsnivåene, jf. blant annet Rt-2012-1773 avsnitt 23 og 31.

(46) I motsetning til en del andre lovbrudd hvor oppreisningen er normert i form av faste nivåer som bare fravikes i særlige tilfeller, har slik normering ikke vært ansett mulig ved forvoldelse av uaktsom betydelig kroppsskade. Til det varierer skadene, og dermed behovet for kompensasjon, for mye, jf. Rt-2012-1773 avsnitt 24.

Oppsummert kan en si at tyngdepunktet i oppreisningsbegrunnelsen er gradvis flyttet fra gjengjeldelse og prevensjon til skadelidtes behov for kompensasjon, og dette har ført til en viss generell økning i oppreisningsnivåene. Det nevnes videre at det i nevnte Rt-2012-1773 avsnitt 23 fremgår:

23) Videre fremgår det av en del nyere høyesterettspraksis at det sentrale formålet bak oppreisningserstatningen i dag er kompensasjon til offeret, se senest Rt-2012-1576 avsnitt 13 til 14 med videre henvisninger. Etter mitt syn må dette medføre at konsekvensene for de skadelidte får en mer sentral plass i vurderingen, mens handlingens objektive grovhet vil telle noe mindre. Jeg viser i denne sammenheng til Rt-2011-769 avsnitt 29 hvor det fremgår at «... oppreisningsnivået [er] justert noe oppover de seneste årene, blant annet fordi kompensasjonshensynet – betoningen av virkningene for offeret – er tillagt større vekt ...». Men fastsettelsen av oppreisningserstatningen må fortsatt ta utgangspunkt i den handlingen D og B ble utsatt for og «en objektivisert vurdering av handlingens grovhet og de følger den i alminnelighet vil ha, både i form av fysiske skader og psykiske ettervirkninger. Hvilke konkrete følger voldsanvendelsen har fått for fornærmede i det enkelte tilfellet, kan være noe tilfeldig og bør derfor ikke være avgjørende for utmålingen, selv om de ikke er uten betydning», jf. avsnitt 17 i Rt-2012-1576

Det følger her at det allerede i 2011/2012 var foretatt en oppjustering av oppreisningsnivået av hensyn til endringen til økt fokus på skadelidtes behov for kompensasjon. Praksis fra årene etter dette, synes følgelig å burde vektlegges i større grad enn forut for endringen i 2011/2012.

Finansklagenemnda Person utmåler vanligvis ikke erstatningsbeløp, men kan uttale seg om rammene for utmålingen, jf. bl.a. avgjørelse 2016-115 og 2016-200.

I tilfeller med mindre skadeomfang, har nemnda tidligere gitt uttrykk for at oppreisningen skal være omtrent kr 10 000. Det vises særlig til 2016-082, 2016-103 og 2016-200.

I nyere nemndspraksis finnes det eksempler på at nemnda har tatt stilling til spørsmål om oppreisning, og det er gitt uttrykk for en viss utvikling i oppreisningserstatningenes størrelse. Det vises blant annet til 2022-377, som omhandlet en påkjørt syklist med større skadeomfang enn i aktuelle sak, der nemnda sett hen til utviklingen i praksis fant at oppreisningserstatningen passende kunne settes til kr 40 000. I 2023-646, som omhandlet en uoppmerksom skadevolder som kjørte på en motorsyklist, hadde foretaket utmålt oppreisningserstatningen til kr 25 000. Nemnda hadde etter en konkret vurdering ingen innvendinger til foretakets utmåling.

I aktuelle sak må skadevolders handlinger etter nemndas vurdering plasseres i det nedre sjiktet av grov uaktsomhet, og det er ikke sannsynliggjort mer enn forbigående og relativt begrensede skadebetingede plager. På denne bakgrunn er det nemndas oppfatning at nivået i de ovennevnte nemndsavgjørelsene fra 2016 fremstår som et riktig utgangspunkt.

Av hensyn til inflasjonsjustering og en viss utvikling av erstatningenes størrelse siden 2011/2012, jf. f.eks. HR-2024-431-A, finner nemnda likevel at beløpet samlet bør overstige kr 10 000 som foretaket har utbetalt.

Sammenligner man med utviklingen i folketrygdens grunnbeløp, jf. blant annet HR-2023-2361-A, utgjorde kr 10 000 i 2016 omtrent 0,11 G, mens 0,11 G i 2025 utgjøre kr 14 318. Med tillegg av en viss oppjustering på bakgrunn av utviklingen i oppreisningserstatninger etter 2016, jf. 2022-377 og 2023-646, finner nemnda etter en konkret vurdering at oppreisningserstatningen skjønnsmessig kan settes til kr 20 000.

Etter dette blir spørsmålet om skadelidte har rett til erstatning for utgifter til juridisk bistand utover kr 30 000.

Foretaket har utbetalt kr 30 000, og partene synes enige om at det er et rettslig grunnlag for krav om dekning av utgifter til juridisk bistand.

Vurderingen av omfanget av utgiftene som kan kreves dekket, altså hvilket beløp som kan anses som rimelig og nødvendig, er et spørsmål om erstatningsutmåling, som nemnda ikke tar stilling til, jf. bl.a. 2019-785 og 2019-790.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Skadelidte gis delvis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Barbro Paulen (bransjerepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).